

Ядерн селм сөрлгън цаг мөнъкинд уурулгдх зөвтӓ

Ядерн селм сөрлгъиг уурулгън — өдгӓ цагин эркн тӓрмүдин негнь болджана. Экспериментальн ядерн хагългъ цааранднь келгън — амтнӓ махмуд-цокд, амн-джиргълд аӓмшг учраджана, ядерн зер-зевӓр агслгънур улмтлгъ үүдӓджӓнӓ, атомн дӓӓнӓ аӓмшгиг икдүлджӓнӓ. «Атомн болн водородн селм сөрлгъиг цаг тӓдӓлгӓ, дун угагъар уурулхин туск тӓр кӓмн амтиг цугтнь гӓн кевӓр шилтӓлнӓ» — гиж японск «Сякай симбун» газет темдгд-джӓнӓ.

Августин 30-д барлгдсн, «Правдин» корреспондентин сурврмудт өгсн Н. С. Хрущевин хӓрүд, эркн чинртӓ эн тӓрӓр Советск Союз ямаран ил бӓрцтӓ бӓӓхнь дакн шинӓс келгдджӓнӓ. Советск Союз тавн сар урд эврӓннь халхасн ганцарн ядерн сөрлгъ кедгӓн ууурад, тер үлгүриг дахтн гиж США Англъ хойриг дуудснь медгдг биший. Болв Англъ Америк хойр, тӓвкнүнд дурта цуг келн-ӓмтсин седвриг бацад, тер дуудврт хӓрү эс өгсн деерӓн, ядерн сөрлгъ келгӓн улм догшдулв. Апрельн чилгчӓс нааран США гуч гар ядерн хагъллгъ кесиг келхлӓ болад бӓӓхмн. Терүнлӓрн хамднь тер хойр орн-нутгиг залгч улс, бийсӓсн, а т о м н сөрлгъ уурулгъиг татгч улсин дүрс гаргъхар седихӓнӓ. Терүнӓ тӓлӓ США-н болн Англин правительствс, ядерн сөрлгъиг нег джилин болзгар зогсахин туск тӓрӓр, октябрин 31-с авн СССР-лӓ кӓүндвр кехдӓн белнӓннь тускар герчллгъ кев.

Тер герчллгъсин йоста учрутхнь Н. С. Хрущевин өгсн

хӓрүд илджгдджӓнӓ. Йосар болхла, американск болн английск залгч улс ядерн сөрлгъ келгъ уурулгънас дальтрхар седӓ бӓӓцхӓнӓ. Ядерн селмиг дамшлтин хагъллгъ келгъиг уурулхин орчд, тиим хагългъиг цааранднь кехин тӓлӓ ямаран болв чигн аргъинь хӓӓнӓ. Ядерн селм сөрлгъиг нег джилин эргцд уурулхин гижӓх/теднӓ селвг — ямаран чигн чинр уга; юнъгад гихлӓ, дарани сөрлгъ келгъд белдхд дигтӓ тиим болзг эргтӓ мӓн. Тегӓд чигн «Нью-Йорк таймс» газет, сөрлгъ келгъиг нег джилӓр уурулгън, «ядерн агслгъ келгънӓ программд темдгтӓ саалтг болшго» гиж бичснь харадан биш болджана.

США Англъ хойрин правительствсин келсн үгин үнинь ямаранинь герчлдж үзүлджӓх кесг уршгуд бӓӓнӓ. Вашингтон Лондон хойр ядерн селм сөрлгъиг уурулхин тускар кӓүндвр кехдӓн белнӓ тускар эврӓннь герчллгъӓн барлцхасн өдрин бийднь, Англъ Нон далад эврӓннь дарани хагъллгън кев. Сентябрь, октябрь сармудт США дакн арв дакн ядерн хагъллгъ кехӓр бӓӓнӓ гисн йосна кесн герчллгън бӓӓнӓ. Тигӓд, итальянск «Уни-та» газетин темдггсӓр болхла; США Англъ хойр ядерн сөрлгъ келгънӓ зурагъан кӓүцӓхин тӓлӓ, кӓүндвр келгън эклтл хойр сариг олзлхар седджӓнӓ.

Американск болн английск ядерн селм сөрлгън цаарандан кедгӓ бӓӓлгън, Советск Союзиг, западн орн-нутгудин сӓн седклд нӓӓлдж, ядерн селм сөрлгъиг уурулгъар бий деерӓн авсн даалгъвраснь сулдхджана. Н. С. Хрущевин герчлсӓр, западн орн-нутгудин тиим үүлдврмүдин ашд Советск государствин аӓмшг уга бӓӓлгънд гару халдам йовлд Советск правительств тесдж бӓӓдж чадшго.

Тӓвкнүн бӓӓлгъ тетклгънд гӓн гижг килмдж өгн бӓӓдж, цуг келн амтсин сӓ хӓӓдж, Советск правительств, да шин тӓвкнүн седвӓр эклджӓнӓ. Западн орн-нутгудла кӓүндвр эклхдӓн белнӓн эн герчлв, тигхлӓрн тегӓд, тер кӓүндврмүд ядерн сөрлгъ келгъиг цуг государствс цаг мөнъкинд уурулх зӓвшӓл келгънүр авч ирх гижг тоолджана. Советск Союзин эн ишкдлг цуг нарт делкӓн олн-келн амтс өргӓр дӓнънджӓнӓ.

В. ХАРЬКОВ.

Редактор Д. М. МУКЕБЕНОВА